

ورود ترکیه به خاک سوریه: عامل آن چه بود و بعد چه می‌شود

به قلم سونر چغابتای (/fa/experts/swnr-chghaptay-0/)

۱۱ اکتبر ۲۰۱۹

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/turkeys-syria-incursion-what-spurred-it-and-whats-next

العربية (/ar/policy-analysis/alghzw-altrky-lswrya-ma-aldhy-atharh-wma-altaly/)

درباره نویسنده

سونر چغابتای (/fa/experts/swnr-chghaptay-0/)

سونر چغابتای هموند پژوهشی برنامه خانواده باير و مدير برنامه پژوهش مسائل ترکیه در انستیتو واشنگتن است

تحلیل کوتاه

دولت ترامپ در حال حاضر به شکل غیرمستقیم از الزامات سیاست آنکارا حمایت می‌کند اما این حمایت تاریخ انقضای کوتاهی دارد و اگر عملیات ترکیه به بیراهه رود حتی کوتاه‌تر خواهد شد

در ۹ اکتبر ترکیه عملیات نظامی خود را در شمال سوریه - که از مدت‌ها قبل انتظار آن می‌رفت - با هدف تضعیف یگان‌های مدافع خلق کرد (YPG) به راه انداختن اما چرا ترکیه حالا دست به اقدام زده است اهداف تاکتیکی این عملیات چیست و این عملیات ترکیه چگونه با اهداف دولت ترامپ در سوریه همخوانی پیدا می‌کند

انگیزه‌های اصلی ترکیه

یگان‌های مدافع خلق شاخه‌ای از حزب کارگران کردستان یا پ‌ک‌ک است گروهی که ده‌ها سال است با دولت ترکیه می‌جنگد و ایالات متحده و دیگر کشورهای عضو ناتو آن را یک سازمان تروریستی شناخته‌اند ترکیه هرگز تصمیم ایالات متحده در اتحاد با یگان‌های مدافع خلق را در جنگ بر ضد دولت اسلامی (داعش) نپذیرفت بلکه رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه این اتحاد را تحمل می‌کرد تا زمانی که آخرین بقایای «خلافت» دولت اسلامی در سوریه در اوایل امسال از بین رفت و سپس برنامه‌ریزی برای حمله به این واحدها را آغاز کرد به طور خلاصه ترکیه مصمم به حمله بوده و جلوگیری از آن در حالی که این عملیات در جریان است ممکن است دشوار باشد برای درک این مسئله کافی است فقط به دو عامل کلیدی داخلی در ترکیه توجه شود:

ناراضی عمومی گسترده نسبت به پ‌ک‌ک: عملیات جاری «جنگ اردوغان» نیست در بیشتر موارد مردم ترکیه به دو قطب عمده گرایش دارند یکی در مخالفت با اردوغان و دیگری در حمایت از او اما مسئله پ‌ک‌ک یک استثنا است و به جز کردهای ملی‌گرای چپ اکثریت قاطع شهروندان ترک (از جمله بسیاری از کردهای محافظه‌کار) این سازمان را یک گروه تروریستی می‌دانند و خیلی‌ها از آن بیزارند از این رو اردوغان در داخل ترکیه برای اقدام بر ضد آنچه که بسیاری از ترک‌ها آن را نسخه سوری پ‌ک‌ک تلقی می‌کنند از حمایت عمومی برخوردار است

مسئله پناهندگان: نزدیک به چهار میلیون پناهنده سوری همچنان در ترکیه به سر می‌برند و هرچند ترکیه سال‌هاست که از این مهاجران با سخاوت پذیرایی کرده اما رکود اقتصادی شدیدی که در سال ۲۰۱۸ گریبان این کشور را گرفت منجر به افزایش احساسات ضد پناهندگان در میان مردم شده است رای‌دهندگان طبقه کارگر که بسیاری از آن‌ها حامی اردوغان هستند به ضدیت با سوری‌ها برخاسته‌اند و آن‌ها

را به «زدیدن» فرصت‌های شغلی متهم می‌کنند و عامل افزایش اجاره‌ها می‌دانند. رای‌دهندگان طبقه متوسط از جمله آن‌هایی که به قطب مخالف اردوغان تعلق دارند حضور سوری‌ها را که ارزش‌های فرهنگی محافظه‌کارانه دارند به نوعی «تجاوز» به ترکیه می‌دانند و از آن‌ها دل خوشی ندارند. بنا بر یک نظرسنجی تازه که از سوی دانشگاه قادر هاس در استانبول انجام شده فقط هفت درصد شهروندان تُرک از سیاست پناهنده‌پذیری دولت «رضایت» دارند. دولت از افکار عامه در این خصوص آگاه است و دیر یا زود ناچار است راهکاری بیندیشد.

تاکتیک‌ها و اهداف عملیاتی

آنکارا نقطه آغاز تهاجم را که «عملیات چشمه صلح» نام گرفته شهرک‌های عمدتاً عرب‌نشین مرزی از جمله رأس‌العین و تل‌ابيض انتخاب کرد که تحت کنترل یگان‌های مدافع خلق است. این تصمیم دو دلیل تاکتیکی داشت:

اول بسیاری از عرب‌های سنی زیر حاکمیت این یگان‌ها از کنترل مستبدانه و سیاست‌های فرهنگی این گروه شاکمی اند (مثلاً دانش‌آموزان این مناطق مجبورند کلاس‌هایی در مورد ایدئولوژی ناسیونالیستی سکولار و مارکسیست‌بنیاد عبدالله اوجلان رهبر پ‌ک‌ک بگذرانند). این نارضایتی‌ها احتمالاً باعث می‌شود که مردم محلی از سربازان ترک گرم‌تر استقبال و حمایت کنند حداقل در مقایسه با نحوه برخورد شهرهای عمدتاً کردنشین.

دوم آنکارا قصد دارد پناهندگان سوری را به مناطقی که از کنترل یگان‌های مدافع خلق آزاد می‌کند انتقال دهد. گرچه بازگرداندن میلیون‌ها پناهنده سوری احتمالاً ممکن نیست اما انتقال حتی چندصد هزار نفر از آن‌ها نیز می‌تواند در کاهش تنش‌های داخلی در این زمینه به اردوغان کمک کند. هدف غایی آنکارا این است که با تغییر بافت اجتماعی در بخش‌های بزرگی از مناطق مرزی سوریه آنجا را به بلوک‌های کاملاً عرب‌نشین تبدیل کند و به این صورت قلمروهای تحت کنترل یگان‌های مدافع خلق را به نواحی جداافتاده از هم محدود سازد. برای این منظور اولویت ترکیه ممکن است بازگرداندن پناهندگان عرب سوری به رأس‌العین و تل‌ابيض باشد به‌خصوص آن دسته از پناهندگانی که وقتی شهرهایشان به دست داعش یا یگان‌های مدافع خلق اشغال شد از خانه و کاشانه خود رانده شدند.

همانطور که متین گورکان تحلیل‌گر نظامی امروز در توییت اشاره کرد به نظر می‌رسد که سربازان ترکیه در این حمله در مقایسه با دفعات پیشین که وارد خاک سوریه شدند (مثلاً عملیات شاخه زیتون در ژانویه ۲۰۱۸) پیشروی کندتری دارند. دلیل آن می‌تواند این باشد که آنکارا امیدوار است بتواند با حضور نظامی پایدار خود نیروهای مدافع خلق را تضعیف کند و این آخرین مرحله از کارزار گسترده‌تر ترکیه بر ضد پ‌ک‌ک است. در چند سال گذشته نیروهای امنیتی ترکیه پ‌ک‌ک را تقریباً به طور کامل در این کشور از بین برده‌اند و برخی از رهبران کلیدی این سازمان را در کوه‌های قنديل عراق هدف قرار داده‌اند. به نظر مقامات ترکیه هدف منطقی بعدی شاخه سوری این سازمان است.

چشم‌انداز صلح

در نهایت ترکیه خواهد خواست که مذاکرات صلح با پ‌ک‌ک را با هدف پایان دادن به جنگ دیرینه با این گروه از سر گیرد. ولی ظاهراً آنکارا معتقد است که اول باید رابطه این گروه را با یگان‌های مدافع خلق بازتعریف کند.

زمانی که این یگان‌ها سالیانی پیش از جنگ سوریه شکل گرفت کادرهای آن از قدرت نظامی و دستاوردهای هم‌زمان کردشان در پ‌ک‌ک ترکیه روحیه می‌گرفتند. اما بعد از سال ۲۰۱۴ این وضعیت برعکس شد چرا که کمک‌های آمریکا و عقب‌نشینی رژیم اسد یگان‌های مدافع خلق را قادر ساخت که تقریباً یک‌سوم خاک سوریه را به تصرف خود درآورند. این موفقیت‌ها به نوبه خود به پ‌ک‌ک روحیه داد آن هم در مقطعی از زمان که بعد از سال‌ها سرکوب و فشار از سوی نیروهای ترکیه مشغول مذاکره صلح با اردوغان بودند. پ‌ک‌ک که خودمختاری فزاینده یگان‌های مدافع خلق را در همسایگی خود می‌دید مذاکرات را با راه‌اندازی یک عملیات نظامی بر ضد دولت در تابستان ۲۰۱۵ برهم زد و تلاش کرد شهرهای واقع در جنوب شرق ترکیه را با همان روش‌هایی تسخیر کند که یگان‌های مدافع خلق در آن سوی مرز به کار برده بودند.

هرچند ترکیه در نهایت عملیات پ‌ک‌ک را سرکوب کرد اما این سازمان به حملات پراکنده بر ضد اهداف دولتی و نظامی ادامه می‌دهد که تا حدودی ملهم از مقاومت یگان‌های مدافع خلق برای حفظ نواحی مرزی سوریه است. آنکارا اکنون امیدوار است با مخدوش کردن «روایت موفقیت» یگان‌های مدافع خلق پ‌ک‌ک را دلسرد کند و این گروه را وادارد که از موضعی ضعیف‌تر به میز مذاکره بازگردد. هدفی که اگر ایالات متحده حمایت خود را از یگان‌های مدافع خلق کماکان دریغ کند سهل‌تر به دست خواهد آمد. با این حال در صورتی که نیروهای ترکیه یگان‌های مدافع خلق و یا خودمختاری‌شان را که سخت به دست آمده از بین ببرند بعید است که رهبران پ‌ک‌ک از مذاکرات جدید با دولت استقبال کنند. آن‌ها از آنکارا می‌خواهند با این گروه در شمال سوریه به نوعی همزیستی برسد.

پیامدها برای سیاست‌گذاری آمریکا

مقامات ارشد وزارت خارجه در نشست خبری خود در ۱ اکتبر (<https://www.state.gov/senior-state-department-officials-on-the-situation-in-syria/>) به این نکته اشاره کردند که اگر ترکیه در تهاجم خود دست به اقداماتی «خارج از تناسب» بزند رئیس‌جمهور ترامپ ممکن است «هزینه بالایی» بر این کشور تحمیل کند. چنین هشدارهایی احتمالاً ریشه در این واقعیت دارد که کنگره بر دولت فشار می‌آورد تا ترکیه را به دلیل راه‌اندازی این عملیات تحریم کند و نشانگر آن است که فرصت آنکارا برای دستیابی به اهداف اصلی عملیاتش محدود است. اگر چنین باشد نیروهای ترکیه باید هر چه زودتر جای پای خود را در قلمرو تحت کنترل یگان‌های مدافع خلق استحکام بخشند تا از تحریم‌های شدید پیشگیری کنند. همچنین اگر تهاجم ترکیه منجر به ایجاد خلأ قدرتی شود که داعش یا گروه‌های نیابتی رژیم اسد و ایران بتوانند با استفاده از آن دوباره در شرق سوریه مستقر شوند (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/trumps-troop-withdrawal-gives-turkey-access-to-syria-and-isis-space-to-rebuild>) دولت آمریکا خشمگین خواهد شد. مثلاً هزاران تروریست داعش در زندان‌های تحت کنترل یگان‌های مدافع خلق محبوس اند و گفته می‌شود در چند روز گذشته در نتیجه بمباران نیروهای ترک در نواحی اطراف قامشلی شماری از این زندانیان از زندان این شهر فرار کرده‌اند.

با این حال هیچ کدام از این عوامل لزوماً به معنای آن نیست که کاخ سفید به دنبال توقف عملیات و یا مخالفت با اهداف ترکیه در سوریه باشد. در نشست خبری دیروز مقامات آمریکایی هم‌صدا با آنکارا گفتند که یگان‌های مدافع خلق – شریک اصلی آمریکا در جنگ با داعش در آن محل – یک «شاخه» از پیکار است. این مقامات همچنین گفتند که هرچند دولت آمریکا نه بر تهاجم ترکیه صحنه می‌گذارد و نه به آن کمک می‌کند اما در برابر آن دست به اقدام نظامی نیز نخواهد زد. مقامات آمریکایی پیش از این قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل مورخ ۱۰ اکتبر در محکومیت تهاجم ترکیه را وتو کردند و به این ترتیب فرصت بیشتری در اختیار آنکارا قرار دادند. رئیس‌جمهور ترامپ همچنین از اردوغان دعوت کرد تا در تاریخ ۱۳ نوامبر به کاخ سفید برود – تاریخی که می‌تواند به عنوان ضرب‌الاجلی برای ترکیه تلقی شود که تا آن زمان کاری را که لازم می‌داند در سوریه انجام دهد. اما اگر تهاجم منجر به تلفات غیرنظامی بسیار و یا مشکلات عمده دیگر شود ممکن است به اعمال تحریم‌های سنگین کنگره پیش از آن تاریخ انجامد.

*سونر چغابتای هموند پژوهشی خانواده بایر و مدیر برنامه پژوهش در مسائل ترکیه

(<https://www.washingtoninstitute.org/fa/about/research-programs/turkish-research-program>) در انستیتو واشنگتن

❖ است. او مولف کتاب تازه‌ای با عنوان «امپراتوری اردوغان: ترکیه و سیاست خاورمیانه» (<https://www.erdogansempire.com>) است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲ ۱۱

Farzin Nadimi

([/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology](https://policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology))

BRIEF ANALYSIS

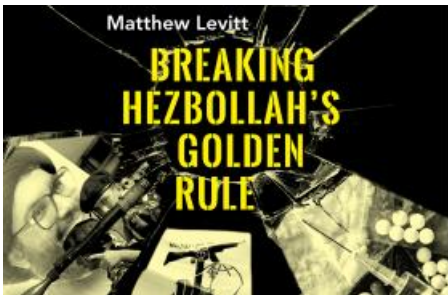
Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

۱۱ فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

۹ فوریه ۲۰۲۲

Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](#) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/trkyh/\)](#) ترکیه

[\(fa/policy-analysis/swryh/\)](#) سوریه